

Колхозникудин, көдлмшчирин болн церглächнрин эдл-ахус, селәнә эдл-ахугъас гардг эдл-ууш государствд эрк биш орулдж өгдгиг уурулхин тускар

КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н Министрмүдин Советин 1957 джилин июлин 4-д гаргъсн тогтавр

Мана орн-нутгин күч-көдл-чир Советск йосна джилмүдт, Коммунистическ партин гард-врт олн-әмтнә эдл-аху делг-рүлдж өслгәнд ик гидг күцл-мүд күццхäv. 1957 джилд бәәх СССР-н промышлен-ностиг революцин өмн бәән-лә дүнъгцүлхлә—гуч гар дакдж холвдж өсв, 1940 джилд бәәнлә дүнъгцүлхлә—дөрвн холван шаху өсв. Промыш-ленность өслгән ним хурдн болсиг капиталистическ нег-чигн орн-нутг кезәд чиги үзәд уга билә, үздж чигн бәәхш.

Орн-нутгт индустриализац кех алдр төриг хагълсн учрар мана селәнә социалистическ эдл-ахуг өдгә цагин күчтә гидг техникәр агсх аргъта болввдн. Колхозмудин болн совхозмудин теегт ода күс-дундур сай үлү трактор (15 мөрнә чидлтәгъәр тоолхла), 380 минъгъ шаху комбайн, селәнә эдл-ахун нань чигн кесг сай машинд көдлдж йовц-хана. Селәнә эдл-ахун көдл-мшд машинд ик өргәр орцул-сн учрар, колхозникудин, кол-хозницин, МТС-н болн сов-хозмудин көдлächнрин күч-көдл-сиг амрдулад, кесн көдлмш ик күцәмджтә болгъх аргъ учрар.

Ленинск коопертивн плагъар бүрдәсн колхозн тосхлт—кесг түмн минъгън крестьян улсин көдлмшин болн бәәх бәәдл-джиргълин гол-утхинь социа-листическ шин эклцәр хув-рәдж, советск селәнә цуг күч-көдлчирт бәәхтә, сарул-цевр джиргълд күргч өргн хаалгъ

секдж өгв. Колхозн тосхлтн әмрлүлгч делгрлт алдр күчтә болджахиг, капиталистическ селәнә эдл-ахуд-дорхнъ социа-листическ селәнә нөкцнъгъу эдл-аху лавта деер болджа-хиг—колхозин олн-дундин эдл-ахун өслтин дамшлт үзү-лдж медүлджәнә.

Мана советск крестьянств, колхозмуд болдж хамцад, со-циалистическ олн-дундин нөки-нъгъу эдл-аху бүрдәсн—деер туста болджахиг олзлад олари негддж көдләд кесән күцәлгәнд ик гидг динлврмүд күццхäv. Колхозмудин ик-зунь ода олн-зүсн зөбртә эдл-ахус болдж гарцхав. Эдн бәәхтә болдж батрад, ик гидгәр бай-лжцхав. 1956 джилд колхоз-мудт орсн мөнъгнә оруг, 1953 джилә орула дүнъгцүлхлә—хойр холван шаху ик болдж гарв. Селәнә эдл-ахун артель-мүдин оли-дундин мал-гернъ ода колхозникудин цуг бәәдл-джиргълин, теднә өлг-эдин болн эдл-уушин өслтин бат-гидг ул-көрнъгнъ болв. Кол-хозн крестьянств күчн-чидлән әрвлго көдлсн учрар госу-дарствин халхас колхозн се-ләнәд өггч дөнъ-тус улм-улм өсәд йовсна учрар—эн тоот күцәгдсн. Мана орн-нутгин совхозмуд чигн бас бүрдәм-джәрн батрад, селәнә эдл-ахун эдл-ууш гаргъдгнъ болн орн-нутгт орулдж өгдгнъ зөвәр икәр өсв.

Селәнә социалистическ нөк-цнъгъу ик эдл-ахуд дала-әдларгъ-күчн бәәхнъ—КПСС-н ЦК-н Сентябрьск Пленумин хө-өн сән гидгәр илдж медгдв.

Селәнә эдл-ахун көдлмшин гардлгъгн ясурулгъяр колхоз-мудиг, МТС-диг болн совхоз-мудиг сән дамшлтта гардачнрар болн специалистирәр тетгдж батлгъяр, селәнә эдл-ахун эдл-ууш гаргългъгн икдүлхин кергт колхозникудин, колхозни-цин, МТС-н болн совхозму-дин көдлächнрин олвр-зөбв-рин урмдинь икдүлхин туст партъ болн правительств, тер пленум деер ик гидг төр тем-дглсн, ода кедж күцәгддж бәәнә Селәнә эдл-ахуг өргджүлхин туск төрт—эмнг болн эмнгр-шсн газр эдлгъндоруллгън, се-ләнә эдл-ахун эдл-уушиг бел-ддж болн хулддж авлгъна үниг икдүлсн, колхозмудар болн совхозмудар зура келгънә диг-дараг сольсн—ик чинртә болв.

Цуг эн тоот—тәрәнә газрин агъуг зөвәр өсгәд, буудә болн селәнә эдл-ахун нань чигн эдл-уш гаргългъгн әвр кевәр икдүлх аргъ өгв. Нилнин джил-инклә әдл тиним ик буудә мана орн-нутг урднъ кезәд чигн ху-радж авад уга бәәсмн. Хлопок, шикрин свекла, боднцг, нарн-цецгин яс болн селәнә эдл-ах-ун нань чигн куьтурс хурадж авлгън бас өсв. Малин тонь өсәд, малас эдл-ууш, нег үлү үс гаргъдж авлгън икдв. Сүл джилмүдт кесг минъгън кол-хозмуд болн совхозмуд мах болн үс гаргългън хойр хол-вад, нам кесг эдл-ахуснъ бол-хла гурв холвад, түүнәс икәр чигн өсгсн бәәнә.

Селәнә эдл-ахун эдл-уш гаргългън өсснә ашд 1953 джи-линлә дүнъгцүлхлә, 1956 джил орн-нутгт өдмг-гуйр белддж ав-

лгън нег бум дөрвн зун сай пуд өсв, боднцг болн темс белдлгън гурвн сай гар тонн, талданар ке-лхд 54 процент өсв, шикрин све-кл—36 процент, махн—25 про-цент, үсн—1,7 холвдж, кол-хозмудар болхла хойр холва-нас давугъяр өсв. Тиисн бийнъ селәнә эдл-ахун эдл-ууш бе-лддж авлгъна агъунь нургъ-лдж колхозмудас болн совхоз-мудас ордж ирсәр өснә.

Орн-нутгин олн-әмтиг селәнә эдл-ахун эдл-уушар тетгхд ода социалистическ сектор йил-гъгч орм эзлв. Ода буудәг, шикрин свеклиг, хлопокиг, олсиг, коноплиг, тосна куль-туриг болн темсиг государствд зулг колхозмуд болн совхоз-муд өггхәнә. Малас гардг эдл-ууш белддж, хулддж авлгъна цуг агъуд колхозмуд болн сов-хозмуд ним хувәр эзджәнә: мах орулдж өглгъяр—81 про-цент, үсәр—84 процент, ноосар—89 процент. Терүнләрн хам-дан, колхозникудин, көдлмш-чирин болн церглächнрин эдл-ахусас эрк-биш орулдж өгдг селәнә эдл-ахун эдл-уушин кемджәнъ багърад, тиним эдл-уушиг государствд белддж орулдж өглгънд бичкәхән орм эзджәнә. Кемрджән 1952 джи-лд колхозникудин, көдлмш-чирин болн церглächнрин эдл-ахус эрк-биш тәвцәр орулдж өгсн махна то, цуг белддж болн хулддж авсн махна тоод 23 процент эзджәсн болхла, 1957 джил эн эдл-ахус эрк-биш тәвцәр мах орулдж өгл-гън 10,2 процент эзджәнә. Эн цагин эргцд, онц эздүдн

эдл-ахус эрк-биш тәвцәр уо орулдж өглгън, государствд ордж ирджәх цуг үснә тоод 31 процент эзджәснәсн 7,1 процент күрч багърхми.

Колхозмуд болн совхозмуд эдл-ууш гаргългън икдсн уч-рар, терүнәс иштә, колхозму-дас болн совхозмудас селәнә эдл-ахун эдл-уш белддж ав-лгън өссн учрар, государств, колхозникудин, көдлмшчирин болн церглächнрин эдл-ахус эрк-биш тәвцәр селәнә эдл-ахун эдл-ууш орулдж өглгънә кемджәг нам 1953 джилин бийднъ зөвәрт багърулдж чадм аргъ учрла, ода болхла, эрк-биш тәвцәр государствд селәнә эдл-ахун эдл-уш ору-лдж өглгънәс цугтагъаснъ тер эдл-ахусиг сулдхдж болм аргъ бәәнә.

Иигдж сулдхлгън—мана орн-нутгин колхозн крестьян-ствин, көдлмшчирин болн цер-глächнрин бәәдл-джиргълин тетгвриг ясурулхнъ мел лавта.

КПСС-н Центральн Коми-тет болн СССР-н Министрмү-дин Сәвет тогтаджацхана:

Колхозникудин, промысло-вой болн загъс бәрлгънә ар-тельмүдин, инвалидмүдин коо-перацин артельмүдин чледү-дин эдл-ахус, селән, балгъсн газрмудар болн дачн посел-сәр бәәггәд, государственн предприятъсг болн учреж-денъств, кооперативн боль об-щественн организацет шишлнъ көдлмшг бәәх улсин эдл-аху-сиг, селәнә эдл-ахун цуг зүсн эдл-ууш эрк-биш государствд

(Чилгънъ 3-ч халхд).

Колхозникудин, көдлмшчнрин болн церглächнрин эдл-ахус, селәнә эдл-ахугъас гардг эдл-ууш государствд эрк биш орулдж өгдгиг уурулхин тускар

*КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н Министрмүдин
Советин 1957 джилин июлин 4-д гаргъсн тогтавр*

(Чилгчнь. Эклцнь 2-ч халхд).

орулдж өгдгиг, 1958 джилин январин 1-шинәс авн уурулхмн.

Союзн республиксин компартин ЦК, партин крайкомс, обкомс болн райкомс, республикин министрмүдин советс, крайисполкомс, облисполкомс болн райисполкомс, колхозникудин, көдлмшчнрин болн церглächнрин эдл-ахусд бәәх селәнә эдл-ахун эдл-уушин үлүг хулддж авлгъна үнәр государствд орулдж авлгъ бурдәлгънә көдлмшиг ясрулдж, бийәсн үлү бәәх эдлуушиг государственн болн колхозн-кооперативн хулдгүүлгәнә хаалгъар дәврүлдж

хулдхднь теднд цуг халхарнь дөнъ-нөкд болцхах зөвтә.

Колхозникуд бийәсн үлү бәәх үсиг, махиг, боднцгиг, бндгиг, ноосиг, нань чигн эдлуушиг хулдхд колхозмуд теднд цуг халхэрнь дөнъ болад, теднд бәәх үлү эдл-уушиг бәәх-бәәх газртнь хулддж авлгъ тетгәд, пунктст, хулд-гүүлгәнә лавкст, колхозн рынокст күргцхәдг болтха гидж селвг өгхмн.

* * *

Äмн болгъна тоод малас гардг эдл-уш гаргъдж авлгъар өбрхи джилмүдин эргцд Америкин Соединенн Штатсиг күцдж авхин төлә, селәнә эдл-

ахун 100 гектар газр болгъна тоод 100 центнер болн туунәс чигн икәр мах гаргъдж авхар, 400 центнер болн туунәс чигн икәр үс гаргъдж авхар социалистическ дөрлдә делгрүлхмн гидж дуудсн орнутгин нүүрт йовгч колхозмудин, совхозмудин, райодин болн областьсин дуудвриг, советск олт-әмтс цугтан чик гидж батлдж, дөнъндж бәәхиг КПСС-н Центральн Комитет болн СССР-н Министрмүдин Совет ханмджтагъар темдглджәцхәнә. Эн төр күцәгдхднь төрүц магъд уга. Энүг күцәх эв-аргъ манд бәәнә, зуг тер эв-аргъиг чикднь олзлх кергтә.

Советск Союзин Коммунистическ
партин Центральн Комитет.

СССР-н Министрмүдин
Совет.